

זמני השבוע בירושלים

הג	סוכות
18:06	כניסת שבת
18:58	צאת השבת
19:33	רבינו תם

גליון
3

בשורה התחונה

שו"ת משיפט עברי מעשי לחיי היום יום

דברים שתמיד רצית לדעת ולא הייתה לך הזדמנות לשאול

הג הסוכות תשרי תשפ"א

מה שהוא באמת חייב לזוכה (מה שנקרא 'קרן החוב המקורית', שבמקרה שלנו עומדת על סך של 4,000 ₪, לפי השיק שנתן ראובן לשמעון עבור שכר הדירה כדלעיל). **דוגמא לאגרות ולחייבים כאלה:** אגרה מנהלית שגובה מערכת ההוצל"פ בעד שירותיה, כמו כן, בדרי"כ, מיד עם פתיחת תיק ההוצל"פ מערכת ההוצל"פ מטילה חיוב אוטומטי על החייב בגין שכר טרחת עו"ד של הזוכה. כן, ישנן גם הוצאות הקשורות לעיקול מטלטלין שמבצעת מערכת ההוצל"פ עבור החייב, העברתם למקום אחסון ועוד.

בפועל, ההוצאות הנוספות הנ"ל מכפילות לפעמים את גובה החוב המקורי (שנקרא כאמור 'קרן החוב המקורית'), וחייב שהיה חייב לזוכה 4,000 ₪ - כמו במקרה שלנו - מוצא עצמו מיד עם פתיחת תיק ההוצל"פ נגדו עם חוב לדוגמא בסך של 10,000 ₪, וזאת עוד הרבה לפני שניתנה לו הזדמנות להגיב או "לנשום". **ואם לא די בכך,** נציין גם שבהוצל"פ מוטלת על החייב ריבית בשיעור של 5% על אי תשלום החוב בזמנו (בחוק ההוצאה לפועל ריבית זו נקראת 'ריבית פיגורים').

לפי החוק/המשפט הישראלי, מי שישלם את כל התוספות הנ"ל אינו אלא אלא ה'חייב' ולא אף אחד אחר.

לעומת זאת, לפי 'ההלכה היהודית' יש להבחין בין סוגים שונים של הוצאות:

א. במקרה של 'הוצאות טכניות' שנגרמו לחייב בגין הדיון **בעניינו** (כגון: שכר טרחת עו"ד, הפסד ימי עבודה בגלל דיונים, הוצאות נסיעה לדיון בעיר אחרת מעיר מגוריו וכו'), על החייב לשאת בהם בעצמו בגלל היותם בגדר 'גרמא' ('גרמא' הוא מושג במשפט העברי, שפירושו **נזק הנעשה באופן עקיף ולא באופן ישיר**. ברוב המקרים מזיק שהזיק את חבירו בדרך של 'גרמא' לא יהיה חייב לשלם לו שום פיצוי. לשם הדוגמא, הגמרא במסכת מסכת בבא קמא, דף נה עמוד ב, מביאה מקרה קלאסי לגרמא' והוא: 'הפורץ גדר בפני בהמת חבירו' - כלומר: אדם ששבר גדר, **וכתוצאה מכך הבהמה שהייתה כלואה שם יצאה החוצה והזיקה**. האדם הפורץ **לא גרם באופן ישיר** לנזק שגרמה הבהמה אלא רק פרץ את הגדר, והנזק שהבהמה גרמה הוא **תוצאה עקיפה** של שבירת הגדר), כלומר: 'הזוכה' שגרם ל'חייב' להוציא את כל ההוצאות האלה בגלל שהוא פתח תיק הוצל"פ נגדו,

נקיים וטהורים אחרי יום כיפור? אז הגיע הזמן להיזהר גם מ'ריבית והצמדה'

שלוש וברכה חברים, בחסדי השם יתברך עבר עלינו יום הכיפורים הגדול הקדוש והנורא, וכולנו בעז"ה נחתמנו לחיים טובים ולשלום. התקדשנו, טהרנו את גופנו ונשמתנו, ושבנו בתשובה שלימה לפני צור עולמים.

אבל, כדי לא לאבד את המעלה הגדולה שהשגנו ביום הכיפורים עלינו להיזהר מלעבור לא רק על עבירות חמורות וידועות, אלא גם להישמר מעבירות פחות ידועות ומפורסמות.

אחת מהעבירות 'השקטות' ביהדות היא 'איסור ריבית' - איסור ריבית על פי ההלכה היהודית מתייחס הן לקבלת ריבית והן לנתינתה, והעובר על לקיחת או נתינת ריבית נכשל בכמה וכמה לאווין ואיסורים מדאורייתא.

בשבוע שעבר למדנו על מערכת ההוצאה לפועל, והיום נתמקד בנקודה מאוד חשובה ודי בעייתית הקשורה במי שפונה למערכת ההוצאה לפועל, בעיה שנקראת 'הוצאות גביה וריבית' בהוצאה לפועל. נושא זה מורכב וגדוש ולכן נפצל את הדיון בו ל-2 חלקים, על החלק הראשון נדבר היום, ועל החלק השני נדבר לאחר סוכות אם ירצה ה'.

היום, בחלק הראשון כאמור, נתמקד ב'הוצאות גביית החוב' **שמערכת ההוצאה לפועל גובה מ'החייב' מיד עם פתיחת תיק ההוצאה לפועל ע"י 'הזוכה'** (בהוצאה לפועל 'חייב' הוא מי שחייב לשלם כסף לפלוני על פי פסק דין או למשל שיק שפלוני התובע מחזיק, ואילו 'זוכה' הוא אותו פלוני שה'חייב' חייב לו כסף על פי אותו פסק דין או שיק כאמור. בדרי"כ 'הזוכה' פונה להוצל"פ ופותח תיק כנגד 'החייב' כדי שמערכת ההוצל"פ תגבה את החוב של 'הזוכה' מ'החייב'. כך למשל, ראובן נתן לשמעון שיק בו הוא מתחייב לשלם לשמעון סכום של 4,000 ₪ - למשל עבור שכר דירה. לימים שמעון ניגש לבנק, מפקיד את השיק אבל לתדהמתו השיק מוחזר לו על ידי הבנק בטענה של 'העדר כיסוי' בחשבונו של ראובן, דהיינו אין מספיק כסף בחשבון הבנק של ראובן כדי לשלם לשמעון את הסכום שרשום בשיק. במקרה כזה ניגש שמעון 'הזוכה' להוצאה לפועל ופותח תיק כנגד ראובן 'החייב', וזאת לשם גביית הסכום שרשום בשיק).

כאמור, מיד עם פתיחת תיק ההוצאה לפועל על ידי 'הזוכה' (ובקיצור: **הוצאה לפועל = הוצל"פ**), מתחילים להירשם לחובתו של 'החייב' אגרות וחייבים רבים שונים ומשונים, וזאת **בנוסף** על

כותב המאמר הינו: 'אהוד נתן מור - עו"ד, טוען רבני ומגשר'. לשאלות/תגובות/הערות ניתן לפנות:

בטלפון: 02-9999248, בווטסאפ: 052-2412417, וכן במייל: office@law-mor.com, רחוב חיים מרינוב 1, שכונת הר חומה, ירושלים

דיונים ועוד. בעניין זה מומלץ מאוד להתייעץ עם דיין מומחה בתחום או עם טוען רבני בקיא כדי שאלה יעזרו ל'זוכה' לחשב את מה שעליו להשיב ל'חייב'.

יש שרצו להציע פתרון נוסף, והוא במקרה שהצדדים חתמו על הסכם בוררות בבית דין (וזאת במקרה שהם אכן פנו קודם לבית דין של תורה -כפי שההלכה ברוב המקרים מחייבת), ידאג בית הדין להכניס, במסגרת הסכם הבוררות, סעיף מפורש שיטיל על החייב את הוצאות הגביה. כך למעשה הצדדים הסכימו מראש מי ישלם את ההוצאות הנ"ל ואין לנו בעיה של גזל או ריבית (פיתרון זה טומן בחובו בעיות נוספות כגון 'אסמכתא', אך לא פה המקום להרחיב בעניין).

נסיים בנימה חיובית ונאחל לנו ולכל בית ישראל חג סוכות שמח בעז"ה, שזוכה בחג הזה להיכנס ולשבת בסוכה, אבל מאידך לצאת מכל ההסגרים וההגבלות, ויתקיים בנו מקרא שכתוב במסכת אבות: "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" - אמן כן יהי רצון.

המאמר אינו מהווה תחליף ליעוץ משפטי פרטני. בכל שאלה מעשית יש לפנות לדיין, טוען רבני או לעו"ד הבקיא בתחום ואין להסתמך בשום צורה על האמור.

אהוד נתן מור- עו"ד, טוען רבני ומגשר מתמחה בדיני משפחה וירושה

לקבלת המאמר במייל ניתן לשלוח הודעה לכתובת office@law-mor.com

יעוץ ראשוני לקוראי העלון

ב. לא יצטרך לשלם אותן בחזרה ל'חייב' אפילו במקרה ש'החייב' יזכה בדין (היינו שהתביעה לא תצלח), מכיוון שזהו רק נזק עקיף שגרם 'הזוכה' ל'חייב'.

ג. לעומת זאת, הוצאות שהיו לבית הדין, כגון: שכר של מומחים שעזרו לבית הדין להבין ולברר נושא מסויים (כמו למשל: מומחה רפואי שעוזר לבית הדין לברר מה הנזק הרפואי שנגרם לתובע בתאונה או קטטה וכדומה, שמאי מקרקעין שיודע להעריך שווי של נכס מסויים וכו'), שכר הדיין שיושב בדין וכו' - כל אלה מוטלות על שני הצדדים בשווה.

ד. אולם, לעומת שני אלה, לגבי הוצאות שהיו ל'זוכה' לשם גביית החוב עצמו (כגון: חברת חקירות לאיתור נכסי נדל"ן של החייב, תשלום על הנפקת מסמכים רלוונטיים של החייב למשל 'נסח טאבו', שמאי מקרקעין להערכת שווי נכס של החייב, מתווכים שיעזרו ל'זוכה' למכור נכס של 'החייב' כדי להיפרע ממנו ועוד), ישנה מחלוקת ראשונים על מי הוצאות אלה מוטלות, ולכן לא ניתן יהיה לחייב את 'החייב' לשלם אותם בגלל הספק (הסיבה לכך נעוצה בעובדה שבהלכה היהודית בכל מקרה שיש ספק אם פלוני חייב לשלם כסף אם לאו, לא ניתן יהיה לחייב אותו לשלם, וזאת בגלל הספק אם הוא בכלל חייב), (בפועל 'הזוכה' הוא זה שישלם אותם אם הוא רוצה להצליח בתביעתו, ואם הוא בכל זאת יגבה אותם בחזרה מ'החייב' (כמו למשל דרך מערכת ההוצל"פ בישראל), הוא ייכשל באיסור ריבית החמור.

נמצאנו למדים, כי קיים פער גדול ומהותי בין ה'חוק הישראלי' ל'הלכה היהודית' לפחות במקרה של הוצאות שהוציא 'הזוכה' לשם גביית החוב כאמור בסעי' ג' שלעיל (צריך לזכור שמדובר בהוצאות שלעיתים מגיעות לכדי עשרות אלפי שקלים ולעיתים אף יותר). לפי החוק הישראלי מערכת ההוצל"פ תטיל חיובים אלה על 'החייב', ואילו לפי ההלכה היהודית יהיה על 'הזוכה' לשאת בהן.

'בשורה התחתונה' מה הפתרון?

לצערי הרב, אין ממש פתרון לאדם ירא שמיים בעניין של 'הוצאות גביה' כאמור בסעי' ג' שלעיל, ולכן אם מערכת ההוצל"פ גבתה סכומים אלה מהחייב על הזוכה יהיה להחזיר לחייב את הסכומים הנ"ל, ולהשאיר בידיו את 'קרן החוב המקורי' בלבד, בניכוי חצי מההוצאות שהיו למערכת ההוצל"פ עצמה (אלה בגדר 'הוצאות שהיו לבית הדין' כאמור ושעל הצדדים לשלם שווה בשווה, כאמור בסעי' ב' שלעיל). בגדר הוצאות שהיו להוצל"פ עצמה, ושרק חצי מהם יהיה על 'הזוכה' להשיב ל'חייב' כאמור, ניתן למנות: אגרות למיניהן, הוצאות בגין עיקולים שההוצל"פ מטילה על נכסי 'החייב', הוצאות דיוור, אגרות

כותב המאמר הינו: 'אהוד נתן מור- עו"ד, טוען רבני ומגשר'. לשאלות/תגובות/הערות ניתן לפנות:

בטלפון: 02-9999248, בווטסאפ: 052-2412417, וכן במייל: office@law-mor.com, רחוב חיים מרינוב 1, שכונת הר חומה, ירושלים